

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din. za inostranstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. čk. rač. 11.153. Telefon 3173

MARTA MRAK

11. oktobra 1936

Za našo stanovsko linijo

Resnica je vedno enostavna, čim večja, tem enostavnejša. Čim enostavnejši so ljudje, prav za prav: čim enostavnejše so razmere, v katerih ljudje živijo, tem bliže jim je resnica, ker so njihovi čuti ohranili prvotno občutljivost in sprejemljivost.

V kompliciranih časih postajajo najpreprostejši pojmi megleni, človeški organizem izgublja orientacijo, ki sicer tako smotno vodi prirodnega človeka na njegovih življenjskih poteh.

Učiteljstvo je vodilo skoraj dve generaciji borbo za svoje stanovske koristi ločeno po politični pripadnosti. Škoda, ki je bila zaradi take grupacije slovenskega učiteljstva neizbežna, se je pokazala na najrazličnejših področjih.

Kakor je samo ob sebi umevno, da se učiteljstvo, kakor vsi ostali izobraženci, grupira po svetoznornih in temu dosledno političnih vidikih ter bi bila vsaka borba proti temu pojavu ne samo škodljiva in reakcionarna, temveč tudi abderitska, prav tako je bilo vedno in je danes še posebej potrebno in zato samoumevno, da se združujejo pripadniki istega stanu v močne stanovske organizacije, ki poleg duhovne in politične diferenciacije svojih članov zasledujejo in ščitijo tiste gnotne in pravne koristi, ki so skupne vsem pripadnikom istega stanu. V teku politične zgodovine vsakega naroda se menjajo sicer vzgojna in izobrazbena načela, na katerih sloni državna prosvetna politika, menja se zato tudi obrambna taktika stanovskih organizacij, potreba zaščite same ostaja pa stalna in neizbežna, ostaja v družbenem dogajanju mirujoči pol, ki v vseh časih narekuje osredotočenje stanovskih tovarišev v skupni falangi za njihove elementarne pravice.

Lahko se diskutira o obliki te falange; federalistična kakor centralistična ureditev imata svoji sončni in senčni strani. Koncem koncev so pa odločilne okoliščine, ki vsilijo članstvu organizacijski lik. V bistvu bo zrelo članstvo vsaj sporadično vedno težilo k taki obliki, ki bo jamčila za koncentričen nastop v vseh bistvenih stanovskih vprašanjih.

Ta resnica o potrebi strnjenih vrst je tako preprosta in tako blizu, a vendar je slovensko učiteljstvo potrebovalo skoraj pol stoletja, da se je zavedlo. Dva učiteljska rodova sta hodila z zaprtimi očmi mimo nje ter motrila svojo žalostno realnost skozi rožnata stekla svojih političnih gospodarjev. Vse udarce »usode« je redno spremljal aplavz momentano neprizadetih »tovarišev«. Demoralizacija je zadela pa vse, prizanesla ni nikomur. Toleranca, ki je najlahtnejši plod vsake resnične kulture in edino jamstvo civilnega občežanja, je izginila iz učiteljskih vrst. Na njeno mesto je stopilo medsebojno nezaupanje in sumničanje, ovaduštvo so se odpr-

la vrata na stečaj. To netovariško in kulturnih ljudi nevredno medsebojno razmerje je rodilo najslabše posledice zlasti tam, kjer bi morali kot vzgojitelji na isti šoli, pred očmi istih opazovalcev pokazati, kako stremi prava srčna in umska izobrazba preko časovnih in krajevnih sporov ter preko nazornih diferenc, v duhu plemenite strpnosti k najvišjim vzgojnim ciljem. Pred takim učiteljskim kolegijem bi se moral ustaviti vsak poskus, zanesti na vzgojno torišče partizansko mržnjo in nestrpnost.

Pol stoletja je bilo slovensko učiteljstvo ločeno, prav toliko časa je trajal vpliv, ki je zastrupljal njihovo medsebojno razmerje. Ni ga bilo foruma, ki bi jih vsaj začasno združeval, jih zbliževal ter jih postavljal drug ob drugega kot tovariše in ljudi, kjer bi v neposrednih stikih imeli priliko ceniti tudi v svojem političnem nasprotniku vrline značajne osebe, kjer bi sodili svoje tovariše samostojno, mimo sugeriranja dnevnega časopisa in za tem stoječih zainteresiranih političnih aranžerjev. Taka skupna delovna osnova je najboljša samovzgoja, spoznavanje skupnih težav in tegob nas zgolj človeško najtesneje zbližuje in združuje, nam širi srce in pogled, nas dviga preko ravni, ki jo sicer onečaščaj

partizanske strasti. Vsi smo učitelji, vsi vzgojitelji, vsi hočemo biti predvsem dobri ljudje! Slovensko ljudstvo in sploh vsako ljudstvo potrebuje — in prav danes krvavo potrebuje — učiteljskih kolegijev samo s takimi težnjami.

Pohujšanja je dovolj; vzgojni zavodi, ki služijo plemenitenju ljudske duše, naj se ne udeležujejo tekem v dolini šentflorijanski!

Le stan, ki se zaveda svojih državljan-skih in človeških pravic ter se strnjeno bori zanje, imponira prijatelju in nasprotniku. Ni je stvari, ki bi je slovensko učiteljstvo bolj potrebovalo od ugleda od spodaj in zgoraj. Potrebuje ga prav tako za lastno osebo, kakor v interesu poslanstva, ki ga vrši v svojem narodu. Ugled pa ni integralen del nobenega stanu današnje družbe, ki se je že pred stoletji otresla hierarhične ureditve. Zato ga nam ne bodo dali nikaki solzavi apeli na kogarkoli. Ima ga, kdor si ga zna priboriti in v resnem prizadevanju obdržati. Stan, ki je med seboj nesložen, čigar pripadniki triumfira nad nesrečo svojega tovariša, ki se dado izigravati po činiteljih, ki njegove strnjeneosti ne žele, ki s skrivljenimi hrbtnicami pritiska kljuko, ne bo nikdar ugleden sestavni del človeške družbe.

Ob desetletnici Mladinske matice

Pred desetimi leti je bilo, ko se je slovenski učitelj združil pod zastavo idealizma-polne deklaracije in si začrtal pot, ki je bila povsem nasprotna dotakratni. Zaobljubil se je, da pozabi na vse, kar je bilo, da se odslej emancipira vseh zunanjih vplivov in se postavi na lastne noge. V koliko je bila ta zaobljuba preorientirala posamezne člane in v koliko se je deklaracijska ideja zares zakoreninila v značajih in srcih, to so nam dovolj jasno kazali in nam kažejo dogodki vsakega dne posebej v tem desetletnem razdobju. Bilanca etičnih dobrin posameznikov ni taka, da bi se lahko z njo ponašali.

Ali ta doba nam je dala obenem ustanovo, ki bo o njeni važnosti morala nekoč govoriti naša kulturna zgodovina, bolj, kot govori sedanji čas. Dala nam je Mladinsko matico, ki si je utrla pot skoroda v vsako slovensko hišo in katere publikacije so postale splošno ljudsko čtivo. Tako močne in moralno visoko stoječe bilance je pri nas le redkokdaj zabeležil v vsej kulturni naši zgodovini. Vajeni naporov za širjenje kulturnih dobrin, se morda niti mi sami ne zavedamo važnosti in pomena tistega semena, ki ga je slovenski učitelj z Mladinsko matico raztrosil med ljudstvo in še posebej med mladino. Vajeni, da nam šele tujina pokaže, koliko smo vredni, bomo morali res počakati, da bodo tujci, ki se že danes divijo in se čudijo uspehom naših naporov, tudi jasno izpovedali, da smo relativno dosegli to, česar drugi narodi še niso, četudi se ponašajo s starejšo kulturo.

Nad 150.000 letnih izvodov »Našega roda« je že šlo med mladino in ljudstvo v tej dobi. Skoroda vsi slovenski pisatelji so v njem objavljali svoja najboljša dela za mladino. Vsi, ki stoje v prvih vrstah slovenskega slovstva, so brez pridržkov izpregovorili naši mladini v tem listu in s tem izpričali, da je njegova kulturna in vzgojna pot pravilna.

Nad pol milijona knjig je v devetih letih poslala Mladinska matica med ljudstvo!

In vendar! — Razsodni in pravični človek bi pričakoval, da bo to dejstvo vzbudilo ponos ne le tistega stanu, ki mu v prvi vrsti gre zahvala za ta uspeh, temveč, da bo samozavestno dvignil glavo tudi ves narod in še posebej tisti, ki si laste pravico, govoriti v imenu slovenske kulture.

Zgodilo pa se je nasprotno! Nikdar nikoli se še ni tako jasno, brez sramu in brez olepšav pokazalo žalostno in kulturnega človeka nevredno mišljenje, da je kultura privilegij in da mora služiti namenom in ciljem privilegirancev. Ko se ni dalo dokazati, da manjka »Našemu rodu« etičnih, estetskih in vzgojnih tendenc, se je poizkušalo izpodkopati tla Mladinski matici in njenemu stremljenju z nizkotnimi dejanji. Kaj zato, če propade inštitucija, ki se je zasedrila v vsem narodu, kaj zato, če bi minila desetletja, preden bi druga nova ustanova zajela vse plasti ljudstva, glavno je, da izgine to, do česar nimajo vpliva dnevni dogodki, temveč le dobra in poštena dela kulturnih delavcev! In glavno je le, da izgine, kar izdajajo ljudje, ki so stopili na samostojno pot, zahtevajoč zase ena-

VSEBINA:

Za našo stanovsko linijo.
Ob desetletnici Mladinske matice.
Resno delo vodi do uspehov.
LISTEK: † Ivan Šega. † Marta Mrakova.
Pisma Martina Kobaleža.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Osebnе zadeve. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna. — Mladinska matica. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

kovrednost, pravico in tisto mesto v človeški družbi, ki jim gre po vseh pisanih in nepisanih postavah.

Težke čase je prebrodila Mladinska matica v dobi svojega poslanstva! Mnogokrat tako težke, da bi šibkejši omagal in se skril v zatišje, kakor se je že skril marsikdo, ki je stal v sprednjih vrstah za slovensko kulturo delujočih mož. Le vera in zavest, da mora tudi v šentflorijanski dolini končno le zmagati vsaka dobra in poštena stvar, le ta zavest in vera sta dajali izdajateljem potrebnomo moč in oporo.

Ali ne le izdajatelj, tudi vsem, ki so z besedo in z dejanjem pripomogli, da se je Mladinska matica razcvetela, tudi tem je bila ta vera in zavest potrebna.

Morda bo to v bodoče še bolj potrebno! Kajti borba še ni ponehala, pojavlja se vsak dan v drugačni obliki, maskira laž in sebičnost s kulturnim plaščem, ruje podtalno!

Slabiči bodo morda v strahu in zaradi prirojene servilnosti klonili, ne bodo si morda upali jasno in moško povedati, da jim je pravična in poštena stvar nad vsem drugim. Nobena organizacija ni brez takih slabičev — v naši jih je relativno najmanj. Razgrnimo nad nje plašč usmiljenja, kajti v tihih urah, ko so v svoji kamrici sami s seboj in jim stopi pred oči slika lastne vrednosti, v takih tihih urah so vsega usmiljenja in obžalovanja vredni! Vsakega človeka šele življenje skuje za borilca resnice, pravice in poštenosti. Tudi nje bo življenje skovalo, da bodo nekega dne krenili na pravo pot, na pot večine slovenskega učiteljstva, ki se zaveda in se bo vedno bolj zavedalo važnosti in vrednosti ustanove, katero je v svojem prislovničnem idealizmu samo ustvarilo! Ta večina je trdna in odločna ter ne bo dopustila, da bi izginila ustanova, ki je pokazala najpozitivnejše uspehe! Preveč je zanjo žrtvovala, preveč intenzivno zasledovala njen razvoj, da bi to dovolila!

Letošnja desetletnica Mladinske matice bodi le prva razvojna doba, slede naj ji druge, ki naj pokažejo še večji napredek in silnejši razmah! To hočemo, kolikor nas je trdnih in poštenih! In ni nas malo!

-bič-

Resno delo vodi do uspehov

Zborovanje predsednikov sreskih društev JUU sekcije za dravsko banovino

Zbori predsednikov sreskih društev so ti forum naše stanovske organizacije, kjer se rešujejo najvažnejša vprašanja, ki so čisto vitalnega pomena za naš stan. Čim resnejši so bili časi, ki jih je organizacija preživljala, tem impozantnejši so bili ti zbori.

Polnoštevilna udeležba na nedeljskem zboru predsednikov nam je jasen dokaz, da se voditelji našega članstva zavedajo svojih dolžnosti v resnih trenutkih.

Ob otvoritvi zborovanja je predsednik tov. Ivan Dimnik obrazložil vse aktualne zadeve, ki tangirajo učiteljstvo, njegovo organizacijo, šolo in prosveto. Jasno je očrtal stanje v naši organizaciji in to v centrali kakor v sekciji. Po impozantni zmagi na skupščini v Novem Sadu, se je prenesla borba za neodvisnost učiteljskega stanu na posamezna sreska društva po vsej državi. Učiteljstvo se v polni meri zaveda pomena te borbe in je s svojim aktivnim sodelovanjem v organizaciji stopilo v odločno borbo proti kvarnim vplivom na naše združenje.

Tajnik sekcije tov. Metod Kumelj je iznesel vsa važnejša vprašanja, za katerih rešitev se poteguje vse učiteljstvo, in ki jim posveča sekcija vso svojo pozornost, poudarja joč neprestano na merodajnih mestih nujno potrebo njihove rešitve. Med temi vprašanji stoji v prvi vrsti učiteljska stalnost, a tudi disciplinski postopek se ne more smatrati za končnoveljavno rešen, ker ne ustreza vsem potrebam učiteljskega stanu. Se posebno pozornost bodo morala posvetiti društva v letošnji dobi snovanju podpornega sklada za pomoč članstvu, ker se prav v zadnjem času kaže nujna potreba po osnovanju takega fonda.

Iz poročil predsednikov sreskih društev je bilo razvidno, kakšno razpoloženje vlada med članstvom. Učiteljstvo razume povsem dobro borbo našega stanu za popolno neodvisnost, za stalnost in vse ostale moralne in gnotne dobrine, razume tudi resnost položaja, ki narokuje učiteljstvu, da brani ne samo svoje interese, marveč tudi svojo čast in tudi čast združenja.

Ker je novosadska skupščina začrtala povsem točno bodočo smer našega združenja, je bilo sklenjeno na zboru, da se pošlje izvršnemu odboru JUU v Beograd sledeči poziv:

Predsedniki sreskih učiteljskih društev ter člani upravnega in nadzornega odbora sekcije JUU za dravsko banovino, zbrani na zboru dne 11. oktobra v Ljubljani, izrekajo centralni upravi Jugoslovanskega učiteljskega združenja polno in vsestransko zaupanje in jo pozivajo, da vztraja na strogo stanovski liniji, ter odločno odklanjajo ponovno zanašanje razdorov tujih vplivov in tendenc v stanovsko organizacijo.

Starosta predsedniškega zbora tov. Schell je nagovoril predsednika Dimnika, ki je po službeni potrebi premeščen v Beograd. Po njegovem nagovoru je bil z velikim odobravanjem in burnim aplavzom sprejet naslednji sklep:

V imenu predstavnikov vsega članstva JUU za dravsko banovino se ti danes, ko se poslavljamo od nas, iskreno zahvaljujemo za vse ogromno delo, ki si ga z neizmernimi osebnimi žrtvami izvršil za učiteljsko organizacijo, učiteljski stan, za prosveto in šolstvo. Zagotavljamo te popolnega zaupanja in obljublamo, da bosta članstvo in organizacija v dravski banovini ostala tudi nadalje na strogo stanovski liniji. Naprošamo te, da ostaneš tudi poslej naš vodnik in vzornik v borbi za moralne in materialne dobrine članstva in za popolno osamosvojitve učiteljske organizacije.

Prepričani smo, da bo napočil čas, ko se boš vrnil zopet med nas, ki te bomo vedno vztrajno podpirali in težko pričakovali tvoje vrnitve.

Pri slučajnostih je bilo govora tudi o težkih posledicah, ki jih povzroča učiteljstvu nestalnost na službenem mestu. Z ozirom na to dejstvo je bila sprejeta še naslednja:

Rezolucija zbora predsednikov sreskih učiteljskih društev ter članov upravnega in nadzornega odbora sekcije, 11. okt. 1936. v Ljubljani.

Z ozirom na težke preizkušnje in udarce, ki smo jih doživeli, odkar smo zgubili stalnost, pozivamo sekcijo in glavno upravo JUU, da izposlujeta na merodajnih mestih, da se z zakonom zaščitijo naši osebni in s tem tudi občni narodni in državni interesi.

S tem je bilo delo zaključeno, a predsedniki so se vrnili domov z novimi spodbudami za resno delo v korist celokupnega stanu, šole in narodne prosvete.

Splošne vesti

OPOZICIJA DENUNCIRA...

Že zadnjič smo naglašali, da je beograjski opoziciji samo za osebnosti, za rušenje vsake uprave, v kateri se ne nahaja ona, podtalno rušenje sklepov organizacije pri oblastvih in — za denunciranje.

Lahko je naslanjati se na moč in pomagati preganjati svoje sotovariše ter na ta način uživati zaupanje; težje je braniti učiteljske pravice, ščititi sotovariše in se ne zameriti. Kakor je poštenje samo eno, tako je tudi pravica samo ena!

Opozicija, ki se poslužuje denunciacij, ne bo uspevala med učiteljstvom. Poštenost zmagava vselej, četudi ji je pot trnjeva.

Beograjska opozicija JUU iznaša sledečo trditev in denunciacijo: »Glavna uprava je privlela združenje na čisto politični teren s tem, da so njegove skupščine bolj podobne političnim shodom udružene opozicije, kakor zborovanju stanovske organizacije!«

Predvsem vprašamo vse predsednike sreskih društev in delegate, ki so bili na glavni skupščini JUU v Novem Sadu, če je to res? Naj povedo oni, kolika laž je to in na kako podoben način skuša opozicija oblatiti novosadsko skupščino ter denuncirati svojo organizacijo. In to si upajo reči ljudje iz one grupe, ki so v Ljubljani ob priliki glavne skupščine ustanavljali učiteljske klube JNS, sedaj ustanavljajo druge učiteljske klube in jutri bodo ob drugem vremenu ustanavljali zopet kaj novega.

Na drugi strani iznaša beograjska opozicija sledečo denunciacijo: »Oni po pisarnah, gostilnah, ulicah, učiteljskih zborovanjih, povsod in na vsakem mestu javno obsojajo današnje stanje; kritizirajo odredbe; obrekujejo, žalijo in ponižujejo vse predpostavljene...«

Ali si morete zamisliti podležjšega sredstva, kakor se ga poslužuje beograjska opozicija; ali si morete zamisliti podležje denunciacije in podtikanja? Vse to iznašajo pavšalno, brez dokazov ter skušajo na ta način oblatiti sedanjo upravo JUU na merodajnih mestih.

— Vest. So ljudje, ki imajo vest in z njo združeno poštenje, pravičnost in objektivnost, a na žalost se dobe tudi ljudje, ki nimajo vesti in seveda tudi ne poštenja, pravičnosti in objektivnosti in je pri njih vse le zunanost — hinavščina. In to je zlo, če pridejo ljudje brez vesti do oblasti — potem trpe nedolžni. Vendar vest ne spi in se oglasi včasih tostran, včasih onstran groba, včasih ob grobu. Pri pokvarjenih ljudeh pa gre tudi preko groba.

— Čuvajmo svoj ponos in dostojanstvo. Nihče nima pravice poniževati učiteljstva in smo sami krivi, če to dopuščamo. Zakoni veljajo tudi za učiteljstvo in mimo njih nihče ni upravičen zahtevati od učitelja, da bo njegova lutka. Sami smo krivi, če se odzovemo onim, ki prihajajo, da na nedostojen način citirajo učiteljstvo, prihajajo v naše službene kraje in šole ter se brez legitimacije norčujejo iz najelementarnejših človeških in službenih pravic učiteljstva. Zahtevajte, da se legitimirajo, v čigavem imenu prihajajo in kdo odgovarja za njihova nevalificirana dejanja in nastope. Čuvajmo svoj ponos in svoje človeške in službene pravice!

„Svobodni tisk je — čuvar svobode.“

Robespierre

— Odgovornost. Čut odgovornosti je čut vesti. Ni dovolj, da si kakor Pilat umivamo roke pred odgovornostjo. Odgovornost obstoja in se je ne bo mogel nihče otresti. Odgovornost je človeška in službena. Za odgovornost obstojajo zakoni, ki jih je treba spoštovati. Stopiti pred odgovornost na tem svetu, je ravno toliko, kakor po smrti stopiti pred sodbo Gospodovo!

NESTOR SLOVENSKEGA UČITELJSTVA 90 LETNIK

Preteklo sredo, 7. oktobra, je izpolnil 90 let svojega življenja nadučitelj v p. pri Dev. Mar. v Polju gosp. Franc Kavčič.

Bo najbrž najstarejši učitelj v Sloveniji, gotovo pa na bivšem Kranjskem. Rodil se je v Ledinah nad Idrijo, občina Žiri, v rojstnem kraju pesnika Zakla-Ledinskega. Dovršil je idrijsko učiteljsko še zelo mlad in je zadnji še živih te nekdanje sloveče idrijske preporandije.

Postal je učitelj, ko je bil star šele 17 let. Kakor njegovega sorojaka iz Zirov, pred leti umrlega in od današnjega jubilara za tri leta starejšega Iv. Gantarja, pristnega Zirovca, je zaneslo tudi Kavčiča na prva službena mesta v Belo Krajino, v Semič in Dragatuš, kjer je ostal 20 let, ko je prišel za nadučitelja k Dev. Mar. v Polju. Deset let je služboval še pod konkordatom, ko je bila šola še podrejena cerkveni oblasti. Kako se je godilo učiteljstvu tedaj in še potem desetletja pozneje, to vedo povedati le še redki. In med temi redkimi je najredkejši jubilar Kavčič, ki je še do zdaj z najboljšim spominom in zanimivo znal pripovedovati učiteljske dogodivščine iz tedanje dobe. On ni klonil. Zavedal se je vseskrat in povsod svojega učiteljskega poklica in položaja. Svoje vrzeli tedanje učiteljske izobrazbe je izpopolnjeval s svojo pridnostjo in vztrajnostjo, zasledoval napredek pouka ter se po njem ravnal pri pouku in pri vzgoji mladine. Vse njegovo šolsko in izvenšolsko delovanje je bilo usmerjeno v napredek in razširjenje pouka in vobče šolstva, napredek naroda v kulturnih in gospodarskih panogah.

Bil je vedno zaveden in ljubezniv stanovski tovariš. Kot tak ni bil le član učiteljskih ustanov, ampak se je redno udeleževal njih zborovanj in če treba tudi pri njih požrtvovalno sodeloval.

Razumljivo, da je poleg lepih in veselih trenutkov v svojem 50 letnem učiteljskem poslovanju doživel tudi dokaj bridkih trenutkov, razočaranj in presenečenj. Vendar vse to ga ni uklonilo, ostal je trden, kremenit značaj.

Jesen in večer svojega življenja preživlja v svojem domu pri Dev. Mar. v Polju, kjer biva že nad 50 let.

Naj preživi večer svojega življenja v zadovoljnosti in zdravju, kar mu vsi iskreno želimo in čestitamo k tako redkemu jubileju v človeškem življenju.

L. P.

„Vi ste vzgojitelji mladine! Kakršni boste Vi, taka bo mladina, a kakršna bo mladina, tak bo narod in njegova bodočnost.“

Kralj Peter I. učiteljem 6. avgusta 1903.

— Sprejem slušateljev v višjo pedagoško šolo v Zagrebu. V šolskem letu 1936/37, bo sprejetih v višjo pedagoško šolo v Zagrebu v prvi letnik 75 slušateljev (-ic); in to 50 v oddelek za učitelje meščanskih šol in 25 v oddelek za pripravo za šolske nadzornike. Prošnje se pošljejo rektoratu višje pedagoške šole v Zagrebu do 25. oktobra t. l. Prošnjam je priložiti zrelostno izpričevalo (diplomo) učiteljske šole z odličnim ali prav dobrim uspehom, izpričevalo o praktičnem izpitu z odličnim ali prav dobrim uspehom, potrdilo o službeni dobi in oceno (kandidati za prvi oddelek morajo imeti najmanj 3 službena leta z odlično ali prav dobro oceno, a kandidati za tretji oddelek 10 let z istim uspehom), krstni list (kandidati za prvi oddelek ne smejo biti starejši od 30 let, a za tretji oddelek od 35 let), zdravniško izpričevalo, kratek opis življenja (curriculum vitae) s podatki o službi, stanu in otrocih. — V prošnjah za prvi oddelek je navesti, katero grupo predmetov hoče kandidat poslušati.

† MATI

† Ivan Šega

Zopet je omahnil v večnost eden izmed graditeljev našega združenja Ivan Šega.

Leta minevajo in prinašajo pozabljenje nad lepimi in velikimi deli posameznikov. Kruta sedanjost in borba za pravice lastnega stanu sta vzrok, da le preveč pozabljamo na velike ustvarjalce in organizatorske sposobnosti, ki so jih posamezni učitelji leta in leta dajali na razpolago samo za to, da so gradili močne in trdne temelje naši stanovski organizaciji. In ko omagajo, zaradi truda, muk in trpljenja, tedaj vstane v novi luči pred nami vsa njihova preteklost, vse njihovo plodno delo, vse njihovo prizadevanje ob času, ko so orali ledino v našem stanovskem združenju.

Med one, ki so stali v prvi vrsti, ko se je snovalo naše združenje, spada tudi pokojni Ivan Šega. Že takoj v prvih letih, ko se je začela snovati »Zaveza« iz posameznih učiteljskih društev, je uvidel njeno potrebo in nien pomen za bodočnost vsega učiteljskega stanu. Bil je od l. 1893. pa do l. 1909. izmenoma njen prvi in drugi tajnik. Prav zaradi te svoje funkcije, in z njo si je brezdvomno zaslužil naslov pionirja našega združenja.

Ko so l. 1906. slovenski učitelji prvič obiskali Beograd, da bi ustvarili možnost čim ožjega stika s srbskim učiteljstvom, je bil on med njimi. V svojih velikih organizatorskih sposobnostih je že takrat uvidel, da bo moralo prej ali slej priti do popolnega združenja vsega jugoslovanskega učiteljstva. Udeležil se je tudi kot zastopnik slovenskega učiteljskega združenja na kongresu v Pragi.

Učiteljstva vseslovanskega učiteljskega kongresa v Pragi.

Zaradi naraščajočega dela v stanovski organizaciji, ki je zahtevalo popolno administracijo, je l. 1909. odložil tajniške posle, a v odboru Zaveze jugoslovanskih učiteljskih društev je ostal še nadalje, do vojne, ki je momentano zavrla mogočen napredek našega stanovskega združenja.

Pokojni Šega je bil rojen v Ljubljani, kjer je dovršil tudi učiteljsko l. 1891. Imel je torej komaj dve službeni leti, ko je bil že izvoljen za tajnika stanovskih organizacij.

Njegova učiteljska pot ga je vedla v Brežice, Gornji Logatec, Šmartno pri Litiji, Radovljico in končno na Jesenice. Povsod, kjerkoli je pokojnik služboval, je neumorno deloval na kulturnem in gospodarskem polju. Snoval je razne zadruge, kulturne ustanove, a poleg vsega tega je našel vedno še dovolj časa za vzpodbudne članke v »Učiteljskem tovarišu«. Kot aktiven, v prvih vrstah stoječi graditelj poti, ki je dovedla jugoslovansko učiteljstvo do združitve, je vedno in povsod poudarjal idejo sloge, skupnega dela in edinosti vsega stanu.

Zaslужeni pokoj je užival na Jesenicah. Pokoj?

Ne! Človek, ki je delal vse svoje življenje, ne more mirovati in tako je tudi pokojnik delal še vedno — za gospodarski in kulturni dvig naroda.

Sredi dela ga je ustavila smrt in presekal nit njegovega življenja.

Komaj 65 let star nas je zapustil! Njegovo delo nam bodi vzor, zapišimo si ga za vedno v svoje duše, ko kličemo:

»Slava njegovemu spominu!«

† Marta Mrakova

Bila je Ljubljanka. Nismo je spoznali do dneva njene smrti, ko je položila svoje življenje v roke Njemu, ki edini pozna in presoja trpljenje ljubeče žene, ljubeče matere, — trpljenje poročene slovenske učiteljice! Kakor drugim njenim vrstnicam ji je v mladosti teklo življenje, dokler se ni izsolala. Stopila je v najodgovornejšo službo naših slovenskih žena.

Tja v Moravce ji je bila določena prva pot. Od tam se je preselila v Mengeš, kjer se je oklenila svojega življenjskega druga učitelja Jožeta Mraka. V tihi zakonski sreči je postala mati. Dvoje otrok je poživljalo življenje njunega tihega doma. Lepo je bilo tam pod najlepšim rajem slovenske zemlje, pod Mengeškim hribom. Že je starejši Marko zahajal v šolo — po sobi doma pa kobacal mali Janezek in izgovarjal prve besede, ko se je odločila usoda te srečne družine.

Ona in njen mož sta morala nastopiti pot slovenskega učitelja in sta odšla v oddaljeni Stari trg ob Kolpi. Ali tudi od tu je moral njen mož v eno uro oddaljene Radence, nadomeščat tovariša. Sledečji se je vrnil nazaj v Stari trg k ljubljani Marti.

En sam trenutek krutega spoznanja, ki jo je navdalo s strahom, jo je strl. Prihodnost ji je kazala Bog ve kam in kako. Obnemeli smo ob tej tragični usodi. Obnemeli ob tem strtem, še pred kratkim časom tako ljubečem materinskem srcu, in to tembolj, ker se zavedamo, da je ni tolažilne besede, ki bi nam mogla preko ust. Ob toliki tragični bi bila vsaka tolažilna beseda banalna fraza.

-cl.

Andrej Naprej:

Pisma Martina Kobaleža

(Nadaljevanje.)

II.

Sredi dežele koromandijske se je ustavil cirkuški voz tik pred dolgočasno vasjo. Zavil je bil v senco košatega drevja in dva suha konjiča sta zadovoljno zarežgotala, vedoča, da je konec težkega pota. Bil je pa voz predhodno urejen in ko sem ga zagledal, me je obšlo nekaj toplega, kot da sem srečal draga znanca. Stopil sem bliže. Bil je čisto navaden cirkuški voz, le po zunanjih stenah so bile obešene čudne podobe, skoraj bi se pridružil, da so bile prave stenske podobe za Widrovo čitanko. Iz nizke line pod streho je visela trobojnica. Še bolj sem se začudil in poiskal vrata. Prav tedaj je prišel skozi nje majhen in suh človeček z naočniki, prijazno mi je pokimal in hotel svojo pot. V levici je nesel kanglico z vodo, v desnici šibko lestev. Prijel sem ga za suknjo in ga ponižno ustavil, rekel sem mu, da se čutim srečnega, da bi pa le rad zvedel, kdo je in odkod, nisem namreč iz te dežele, daleč za gorami sem doma.

»Me veseli!« se je priklonil tujec. Moje ime je Janez Potreba in sem učitelj sedme skupine. Pravkar sem prišel na svoje novo službeno mesto v Dolgo vas!«

»Učitelj!« sem vzklilnil. »Servus, kolega! Moje ime je Martin Kobalež, učitelj na potovanju. Kako kaj živiš? Plačo dobivaš v redu?«

»Še zadosti,« me je sumljivo pogledal. »Mi smo namreč praktični ljudje, pri nas ima

Grupe v III. oddelku so sledeče: narodni jezik s književnostjo, zemljepisom in zgodovino. — Tuj jezik (nemški ali francoski) in narodni jezik s književnostjo. — Prirodopis, zemljepis in kemija. — Matematika z geometrijo in tehničnim risanjem, fizika in merkantilni predmeti. — Risanje, opisna geometrija in matematika. — Drugi oddelek za učitelje za defektne otroke letos ne bo odprt.

„Torej si res že culo povezal, siromak? Kdor pride na Golčavo, se nikoli več ne vrne, vsaj doslej se ni. Pozabijo nanj, to je! Tri ali štiri leta piše prošnje, nazadnje pa se naveliča. Zadnji je umrl že predlanskim, pa so šele letos zapazili to nesrečo.“

Ivan Cankar, Zbrani spisi, 14. zv., str. 272.

DVOJE NAZIRANJ.

Predzadnji »Gorenjec« piše:

»Področje naše davčne uprave je precej obsežno. Zato imamo na davčni upravi precej uradnikov. V glavnem pa imamo največ ali vsaj precej dnevnarij, tako slugo Pristovca Franca, Glažarja Vinka, Pezdica Joška in druge. Po § 178. uradniškega zakona se dnevničarju sme služba vsak čas administrativno odpovedati v petnajstih dneh od dne priobčitve. V nedeljo dne 25. oktobra 1936. bo grozdje v Radovljici zrelo.«

»Slovenec« z dne 11. oktobra pa piše med drugim:

»Prišla je politična svoboda, ko vas nihče več ne bo klical na odgovor, ako volite po svojem prepričanju. — Ni se več treba skrivati pred žandarji in ovaduhji, vsakdo lahko agitira svobodno za listo, ki ustreza njegovim političnim nazorom.«

Iskren član JUU se bo boril za popolno svobodo izražanja legitimnih zastopnikov učiteljstva ter svobodno in odkrito prikazovanje pravega učiteljskega mišljenja in razpoloženja.

UPRAVITELJSTVA OZIROMA KRAJEVNE ŠOLSKE ODBORE prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino »Popotnika« v zmislu opominov, ki so bili razposlani vsem dolžnikom. V nasprotnem primeru bo uprava sicer primorana z oktobrom ustaviti dostavitve lista vsem onim naročnikom, ki niso krili naročnine do 1. 1936.

VSA SRESKA UČITELJSKA DRUŠTVA se opozarjajo in obenem naprošajo, da poravnajo zaostalo članarino v zmislu sklepa letošnje skupščine najkasneje do 10. decembra 1936.

Dalje je letošnja skupščina ponovno sprejela sklep, da se članarina plačuje mesečno naprej, ki jo poverjeniki na šolah nakazujejo društvenemu blagajniku, ta pa čimprej seki. Vsak zaostanek plačil napram seki bo moralno društvo v zmislu sklepa banovinske skupščine utemeljiti, ako se hoče izogniti posledicam, sprejetih na letošnji skupščini.

Društva, ki še niso poslala prijave za september, naj to takoj store.

UPRAVA JUU.

— Šolski odri. Z ozirom na razna vprašanja glede mojih mladinskih iger objavljam sledeče:

Igraj »Oporoka kralja Matjaža« (patriotična) in »Gospod in sv. Peter« (šaljiva) sta pošli. Drugo, to je »Gospod in sv. Peter«, sem predelal in znatno razširil. Imam jo v strojepisnih izvodih. — »Šola v nebesih« (zlasti primerna za jubileje zaslužnih šolnikov) ima še v zalogi Učiteljski dom v Mariboru. To igro sem pravkar izpopolnil ter je, pisana s strojem, pri meni na razpolago. — »Grudica« (izšla pri Rd. križu v Beogradu) je sedaj obsežnejša ter opremljena s številnimi pevskimi točkami. Zahteva dobrih mladih in odraslih igralcev. Uporabljiva je za narodne

svečanosti in druge prilike. — Šaljive vsebine je »Sv. Peter in cigani«. — Šole, ki razpolagajo z dobrimi deklamatorji, si naj pregledajo igro »Palčki zidajo«.

Tudi »Grudica«, »Sv. Peter in cigani« in »Palčki zidajo« imam v strojepisnih izvodih. Zolnir Oskar, učitelj v pok. Maribor, Prečna ul. 6.

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Gradiščanski Hrvati v Avstriji imajo 27 šol z izključno hrvaškim učnim jezikom ter 16 dvojezičnih šol. Na zborovanju v vasi Cembli so sprejeli naslednjo resolucijo:

1. Hrvaška šola: vsaka šola v hrvaških občinah bodi hrvaška in v njej se mora poučevati v maternem jeziku.

2. Na hrvaških šolah more biti nastavljen samo Hrvat kot učitelj.

3. Učitelji, ki se potegujejo za mesto na hrvaški šoli, morajo dokazati z izpitom, da so sposobni poučevati v hrvaškem jeziku.

Slovinci v Avstriji so glede šolstva mnogo na slabšem. (Po »Domoljubu« od 7. X.)

— I »Haloški otroci« je obširen članek v »Sodobnosti« št. 9, kjer prikazuje Boris Fakin temno sliko razmer, v katerih živijo v Halozah otroci.

— I Bombe s plinom za soljenje so metali v Campbellu v Združenih državah na štrajkujoče študente. Študenti so štrajkali, ker so jim premestili priljubljenega učitelja. (»Maribor Zeitung«, 6. X.)

— I O učiteljih v Prekmurju. Inteligent, ki je poslan v te kraje, pa ne vidi na svojem oddaljenem službenem mestu drugega kot kazensko stotnijo in se družji rajši s krajevnim mogotcem, Židom ali Madžarom kot pa s slovenskim kmetom, ko so ugotovile trde in v svoji splošnosti gotovo krivične marsikateremu učitelju, učiteljici ali tudi uradniku, je vendarle res, da ima resničen stik z ljudstvom le mala skupina prekmurskih študentov, ki so izšli iz kmetskih hiš. (»Štajerska in Prekmurje 1936.« — »Sodobnost« št. 9.)

— I Premestitve. Zopet so premeščene tri učne moči, ena pa je odpuščena. (»Slovenec« od 11. X.)

— I Ob slovesu učitelja Bajleca v Zgornji Sv. Kungoti piše »Slovenec« od 11. X. mastno tiskano: Takih učiteljev nam dajte, takih vzgojiteljev potrebuje naš narod, ki brez reklame in brez kričanja delajo, tako delo rodi obilen sad.

— I Šolski spor v Nemčiji. V Nemčiji se nadaljuje borba duhovščine za konfesionalno šolo. Samo v Monakovem je bilo pretvorjenih 44 katoliških verskih šol v nevtalne, v katerih sede otroci raznih veroizpovedi. Vsi protesti katoliških škofov ne zaležejo nič. Vlada je proglasila konfesionalno šolo kot sovražnico skupnosti in neprijateljico skupne države. Iz šol so bili odstranjeni križi in verske podobe. Oblastva predpisujejo učne knjige, v katerih čisto ni zaslediti niti sledu krščanstva. (»Slovenec«, 13. X.)

— I Na meščanski šoli v Trbovljah se je uveljavil prostovoljen popoldanski pouk. Banske uprava je dovolila potreben kredit za nastavitve dveh honoriranih učiteljev (»Slovenski dom«, 13. X.)

— I Na Martinjem vrhu so zgradili novo šolsko poslopje. Slovesna otvoritev bo v nedeljo 18. t. m.

— I Kočevje. »Slovenec« od 9. t. m. je prinesel pod rubriko »Kočevje« notico, ki je bila hote ali nehoti tako stilizirana, da je nepoučen bralec lahko dobil vtis, kot da bi se »Učiteljski tovariš« zavzemal za nemške šole.

Plašči, površniki

v priznani elegantni izdelavi in veliki izbiri

LUKIČ

Ljubljana, Stritarjeva ulica

sem za njim. Tam je prislonil lestev k vozu in zlezel na streho. Prijela me je radovednost in splezal sem za njim. Na strehi je bil urejen pisan vrtiček, nekaj salate, špinače, nekaj zeljnatih glav, tri lepe dalije, sedem gladijov, obrabež »astrami«, v kotu pa umetno travnišče. Čez streho so viseli nageljni, bršljan in slak.

»To je za pouk v kmetijstvu,« mi je razlagal Potreba, »veš, zbirka ni popolna, drugi imajo lepše, ampak jaz sem imel lani tudi hruško, pravo hruško, kar se še nobenemu ni posrečilo in sem zato dobil odlično oceno. Le škoda, da sem jo moral pozimi posekati, ko mi je zmanjkalo drv.«

Gledal sem ga, s kakim veseljem je božal in zalival dalije, potem se mi je zazdelo, da streha ni dovolj trdna in sem previdno splezal na tla.

Povabil me je v voz.

»Soba in kuhinja, prav po predpisih,« mi je razlagal. »Tukaj je računalo, zdaj obesi nanj lahko tudi klobuk. Obešalnika namreč nimam, tako stvar je samo v napotje. Postelja je tudi zleznja. Gledaš, kaj je pod njo? Tam imam čevlje in knjižnico. Tukaj so še druga učila, napravil sem jih sam. Rečeno je sicer, da jih mora kupiti šola, tudi postave so take in še lepe postave, pa kaj hočeš, postave so napisane v debelih bukvah in bukke so zložene na visokih policah, tam se prašajo in življenje pride zelo težko do njih. To boš še vse videl.«

Sedla sva na staro skrinjo in otepala črn kruh.

»Kako pa kaj pri vas?«

Razložil sem mu, kolikor sem vedel in smel.

»Reveži ste, reveži!« mi je kimał. »Mi smo pa politiko odpravili. Politika ni za ljudstvo. Imamo posebne ljudi, ki se izšolajo nalašč za to in ti se gredo politiko. Mene pa skrbi zdaj edino, kako bi zgradil na strehi toplo gredo. Cement se je podražil, vendar sem mislil, da bom že ta mesec nabral, kolikor je treba, a so nam odtrgali dva procenta za kitajske poplavlence in dva procenta za špansko revolucijo.«

»Pa si sam kuhaš? Mar bi se poročil!« sem se ozrl po sobi.

»Poročil!« je poskočil Janez Potreba. »Ali si znorel! Kako ti pride na pamet taka pregrešna misel! Saj imam komaj triindvajset let službe! Kako bom pa živel!«

»Torej se sploh ne misliš ženiti?«

»Tisto že, toda zdaj sem še premlad. Pa ti si iz tujih krajev in ne razumeš tega. Pri nas se ženimo dve leti, tri leta pred penzijo. Take so odredbe. Že zaradi otrok in družinskih doklad...«

»Prav za prav živíš pusto življenje...«

»Veš, človek se mora privaditi. Saj imamo tudi vesele dni. Celo organizirani smo in svojo zastavo imamo in svoj praznik. Takrat priredimo parado in igra nam vojaška godba. Pa to te najbrže ne bo zanimalo. Rajši pojdi z menoj, gledat grem, kje je moja šola.«

Zaklenil je voz in odšla sva skozi vas. Hiše na obeh straneh so bile lepe in visoke in iskal sem med njimi šolo, a jo je našel Potreba in mi jo pokazal: bila je nizka hiša, skoraj baraka. Z nerodnimi črkami je napisal nekdo na prednjo steno: Naša šola.

»Pa pogledjva« je dejal dobrovoljno Potreba. Vrata so bila odprta in vstopila sva. Videla sva nizko šolsko sobo, a Potrebe to ni

da olajša dosedanje težko delo in iskanje po drugih, manj popolnih knjigah. Knjiga izide v mesecu decembru in velja v poprejšnji naročnini Din 260— na 8 mesečnih obrokov. Naročila sprejemata Knjižarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru.

Mladinska matica

—mm »Naš rod« bo dotiskan te dni in se bo začel prihodnji teden razpošiljati. Poverjenike prosimo, da nam prijavijo naročnike pravočasno, da ne bo nepotrebnih zamud.

LISTI O MLADINSKI MATICI

Med našimi založbami je M. M. vsekar interesanten primer sistematičnega dela in umetnosti. Slovenska mladinska literatura se je v poslednjem času obogatila z mnogimi odličnimi izdajami Mladinske matice, katero vodijo učitelji in pedagogi z nenavadnim naprednim gledanjem in izredno podjetno. »Novosti«, Zagreb.

Ne dvomimo, da z Mladinsko matico napreduje tudi naša mladinska književnost. (»Jutro«)

Mladinska matica je dala za Din 2250 kvantitativno lep dar. Zato je tem težje razumeti bedasto, anonimno, demagoško govorjo, ki so jo zadnji čas započeli proti Mladinski matici neki kulturni reakcionarni elementi, ki so v zadnjih mesecih oživeli med Slovenci, kakor gadje na soncu. (»Književnost«)

»Naš rod« je najbolj razširjen slovenski mladinski list in mladini se je najbolj priljubil, ker je ne pita dosti za osladnimi vzgojnimi storjicami, temveč ji prinaša bolj poučne in zanimive stvari. (»Svoboda«)

Mladinska matica, ki je največja te vrste v Jugoslaviji, prednjači v vsakem oziru tudi med številnimi sličnimi slovenskimi knjižnicami, skrbno in vestno vrši svojo nalogo in času primerno izpopolnjuje mladinsko književnost. (»Istra«, Zagreb.)

Mladinska matica, ki jo vodi J. Ribičič, izdaja mladinski list »Naš rod, ki je najboljši list te vrste v Jugoslaviji. (»Istra«)

—mm O letošnjih knjigah »Mladinske matice« prinaša 10. šte. »Mladike« obširno oceno.

V »Kresnicah«, o katerih pravi, da so namenjene predvsem naravoslovju, tehniki in zanimivemu družbu, kritiku najbolj ugaja »Pravljica o sreči« z mirovno tendenco. O Milkovičevih »Barakah« pravi, da je preprosta povest obtožba družabnega gorja, ki gradi barake. Povest je zajeta, morda zato, ker je mladinska, preveč pri vrhu, nekam po načinu starih idealističnih mladinskih del. Kolikor je v taki knjigi mogoče, je pisatelj vendar prikazal mlademu svetu, kakšno mladost preživlja danes tudi del slovenske mladine. O Hudaesovi »Postelji gospoda Fibriha« pravi, da kaže gospodarsko stisko našega kmeta in delavca. Med spretno pripovedovanjem o sekanju gozda in splavarjih na Savinji vpleta poučne podatke iz zemljepisja in gospodarstva. Res dobro seznanja mladino z eno stranjo našega

zanimalo. Iskal je upravitelja. Šla sva dvakrat okoli barake in naposled se nama je zazdelo, da nekdo ropota na strehi. Stopila sva na cesto, in uzrla na strehi starega moža. Poklicala sva ga, zbral se je in zaklical:

»Že dobro, kar jutri pridji, če bo kaj otrok. In kredo prinesi s seboj, krede ni nič pri hiši. Jaz pa streho popravljam, vse sem že premetal in še zmeraj teče skozi njo.«

Janez Potreba se je priklonil in sva odšla. Med drevjem sva videla upraviteljev voz, črn pes je bil privezan k njemu in je besno lajal.

»Kaj pa zdaj?« sem vprašal Potrebo.

»Nič. Nekaj dni bom hodil gledat, če je že kaj otrok, potem se bo kdo spomnil, da dveh učiteljev ne potrebujejo in bom šel naprej.«

Pobrala sva spotoma nekaj piškavij, jabolk in jih hotela doma pojesti. Potreba je našel zvezo, že je začelo zvoniti in zvoniti. Pograbil sem za slušalko in vprašal, kaj se je zgodilo.

»Razrešujemo vas službe v Dolgi vasi in vas premeščamo v Mrzli log. Nastop službe takoj!« je zapelo v telefonu.

Vrgel sem slušalko v stran in stekel k Potrebi.

»Mrzli log, Mrzli log! Takoj!« sem zatulil.

Potreba se je nasmehnil, vzel notes in napisal: Stotrinajst. Pika. Mrzli log. Pika. Nato se je ozrl po polju in olajšano vzdihnil:

»Hvala Bogu, da konji niso še daleč!«

Jaz sem pa sklenil, da grem z njim v Mrzli log.

gospodarstva, s težavami kmeta in lesnega delavca.

Ribičičev »Čurimurčki« so kritiku delce za najmlajši rod, a bo zabavalo tudi starejše.

»Bratovščina Sinjega galeba« od Seliškarske je za kritika napeta zgodba petih primorskih dečkov junakov — nekaka slovenska robinzonada, spletena ob vodilno misel: v skupnosti je moč! Pogum in trdo delo za dosego plemenitega namena sta značilni črti povesti. Napeta zgodba bo mikala dečke, ki jim je junačenje in samozavestno uveljavljanje potreba njih življenjske dobe.

Kritik končuje oceno takole: Knjige mladinske matice zaslužijo, kakor vse dobre mladinske, pažnjo in želimo, naj bi ob njih vzgojitelji posredovali mladini pravo umevanje naših slovstvenih del.

—mm Nekaj primerjave
naročnikov na »Naš rod«.

Kraj	lani	letos
Begunje	10	25
Blejska dobrava	12	17
Bočna	33	7
Bohinjska Bistrica	70	66
Bohinjska srednja vas	41	20
Brezje	9	43
Brežice	74	61
Buče	2	11
Bukovščica	20	16
Celje (dekl. š.)	111	114
Celje (deška)	119	122
Celje (okol.)	115	150
Črnomelj	83	51
Dob	43	47
Dobrna pri Celju	30	27
Dol. Logatec	87	87
Dolsko	21	26
Dravograd	22	33
Sv. Florijan	12	13
Gorica p. Moz.	27	27
Gornja Radgona	88	83
Gorenje Otava	16	20
Gor. Logatec	34	28
Grosuplje	18	17
Horjul	23	22
Hrastnik (deš.)	81	105
Hrastnik (dekl.)	84	83
Št. Ilj v Slov. gor.	44	30
Izlake	5	7
Št. Janž na Vin. gor.	13	15
Ježica	50	33
Sv. Jurij ob T.	11	17
Sv. Jurij ob juž. žel.	21	34
Sv. Jurij ob juž. žel. (dekl.)	30	44
Kamnica	34	41
Kamnik (dekl.)	80	68
Sv. Katarina	—	34
Kočevje	85	96
Kočevje (zas.)	—	6
Konjice (deš.)	33	39
Konjice (dekl.)	48	18
Koroška Bela	151	142
Kostrivnica	8	12
Kranj (deš.)	81	66
Kranj (dekl.)	112	108
Laško	64	51
Letuš	12	25
Limbuš	24	25
Litija	101	89
Ljubljana (IV. deš.)	53	44
Ljubljana (I. dekl.)	128	134
Ljubljana (IV. dekl.)	136	106
Ljubljana (zas. pri Urš.)	39	30
Maribor (I. deš.)	40	124

Šolski radio

—r IV. teden. Torek, 20. oktobra bo predaval g. dr. Franta Mis: Zakaj moram biti zdrav. — Deci razumljivo bo podal zdravstveno pedagoška načela, obrisi evgenike in pojmovanje narodno zdravstvenega problema ter njega pomen za procvit narodne moči. — Petek, 23. oktobra bo predaval g. Niko Pirnat: »Od modela do kipa«. II.—III.

V oktobru bodo še sledeče oddaje:

Torek, 27. oktobra: Zakaj živali pozimi spijo; g. prof. Rafael Bačar.

Petek, 30. oktobra: Zrno do zrna pogača — kamen do kamna palača; slušna igra. Spisala Marija Grošljeva; izvajajo učenke licejske narodne šole. — G. Viktor Pirnat pa bo govoril »O našem Jadranu«.

V kmetijskem radiu bo predaval v nedeljo 18. oktobra ob 17. uri g. inž. Ivo Zupanič: 50 letnica kmetijske šole na Grmu.

Stanovska organizacija JUU

Iz izvršnega odbora

IZJAVE
SOLIDARNOSTI IN ZAUPANJA.

—iz Jugoslovensko učit. združenje — izvršni odbor — Beograd. — Ljubljana, 12. oktobra 1936. — Predsedniki sreskih učiteljskih društev ter člani upravnega in nadzornega odbora sekcije JUU za dravsko banovino, zbrani na zboru 11. oktobra v Ljubljani, izrekaio centralni upravi Jugoslovenskega učiteljskega združenja polno in vsestransko zaupanje in jo pozivajo, da vztraja na strogo stanovski liniji, ter odločno odklanjajo ponovno zanašanje razdorov tujih vplivov in tendenc v stanovsko organizacijo.

—iz Jugoslov. učit. združenju — sekciji Ljubljana. — Prevalje, 3. oktobra 1936. — Učiteljsko, zbrano na običnem zboru sreskega učit. društva za srez Dravograd, dne 3. oktobra 1936, soglasno in v polnem obsegu odobrava stališče in delo glavne skupščine v Novem Sadu ter poziva sekcijo in centralno upravo JUU, da odločno vztraja na svoji dosednji poti, da se vztrajno bori za svobodo učiteljske vesti in neodvisnosti.

—iz Upravi jugoslovenskog učiteljskog udruženja, Beograd. — Brusa, 8. X. 1936. — Sa skupštine učitelji sresa kopaoničkog pozdravljaju svoga predsednika udruženja.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, Beograd. — Smederevo, 7. X. 1936. — Sa današnje skupštine učitelji sresa podunavskog pozdravljaju glavni odbor JUU.

—iz Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, Beograd. — Križevci, 8. X. 1936. — U ime učiteljskog udruženja za srez i grad Križevci izvolite primiti pozdrave i izraz osobičnog priznanja za vaš požrtvovni i nesebični rad.

Iz sekcije

—s Zborovanja sreskih društev — dopusti članstvu. Ministrstvo prosvete je izdalo za naša društvena zborovanja posebno rešenje. Rešenje se glasi: Ministrstvo prosvete kraljevine Jugoslavije, odd. za osnovno nastavo, O. N. broj 61731 — 3. okt. 1936. leta, Beograd. Po ukazanoj potrebi rešavam: da u toku jedne školske godine mogu, po prethodnom odobrenju, odsustvovati radi posećivanja skupščina sreskih učiteljskih zborova: 1. Učitelji (-ice) i zabavilje, članovi JUU najviše 10 dana, računajući po jedan dan na svaki radni mesec, s tim da se ovaj broj ni u kom slučaju ne sme prekoračiti. Ovim odsustvom mogu se koristiti samo oni članovi JUU, koji prisustvuju skupštini. — 2. Predsednici banovinskih sekcija najviše 15 dana. — 3. Predsednik Glavne uprave najviše 25 dana. — Ova odsustva, koja se neće ubeležavati u službenički list, odobravače: a) Učiteljima, učiteljicama i zabaviljama — članovima JUU — nadležno sresko načelstvo na predlog školskog nadzornika; b) Predsednicima banovinskih sekcija nadležna banska uprava — prosvetno odd.; v) Predsedniku Glavne uprave, učiteljima, učiteljicama i zabaviljama — članovima JUU — na području Uprave grada Beograda Ministarstvo prosvete. — Uprave sreskih društava dužne su na 15 dana ranije da izveste upravnu vlast o danu kada se ima održati skupština i podnesu na uvidaj dnevni red. Uprave društva na području Uprave grada Beograda podnoseće dnevni red i izveštaj o danu držanja skupštine Ministarstvu prosvete. — Ovim se zamenjuje rešenje O. N. br. 80363 od 19. okt. 1932. 30. septembra 1936 god. Beograd. — Ministar prosvete: Dobrovič Stošević, s. r. — Udeležbo učiteljsstva na zborovanju javljaju šol. upravitelji sreskemu šolskemu nadzorniku.

Iz društev Vabila

—JUJ — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V LITVI bo zborovalo v soboto, dne 24. oktobra 1936. ob 9. uri v Ljubljani, pri Mikliču (v lovski sobi). Dnevni red: 1. Predavanje. 2. Situacijsko poročilo in poročila o ljubljanski in novosadski skupščini. 3. Obični zbor s poročili funkcionarjev. 4. Volitve. 5. Slučajnosti in prosti predlogi. Odbor.

Uporabljajte
šolski

svinčnik

»SLOVENIJA«

»SLOVENIJA«

ker je
zelo dober
in poceni

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA — ZAH. DEL bo imelo svoj redni obični zbor dne 7. novembra 1936. ob pol 9. uri v Ljubljani, v telovadnici nar. šole na Grabnu. Dnevni red: Poročila odbornikov in delegatov pokrajinske in glavne skupščine. Volitve. Slučajnosti. Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH bo imelo svoj redni letni obični zbor v soboto, dne 24. oktobra 1936. ob 10. uri v Rogški Slatini. Na dnevnem redu so: zapisnik, poročila o skupščinah, poročila tajnika, blagajnika, nadzornega odbora, referat tov. Podjavorška: Studij gospodarskih, socialnih in kulturnih problemov vasi, ob pol 12. uri so volitve v upravni in nadzorni odbor, v razsodišče in strokovnih referentov. Ob 9. uri je skupna seja upravnega in nadzornega odbora, pol ure pred pričetkom zborovanja sestanek za sestavo kandidatne liste. Kdor ne želi prevzeti nikake funkcije, naj to javi pri tem sestanku. Že iz vabil raznih učiteljskih društev je moglo članstvo razvideti, kolika važnost se polaga na letošnje občne zore sreskih učiteljskih društev, zato naj ne izostane nihče razen onih, pri katerih je stanovska zavest že morda davno zamrla.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD bo zborovalo dne 24. oktobra t. l. po že objavljenem dnevnem redu v Mozirju. Kdor želi ostati član, naj poravna članarino najkasneje do 17. oktobra t. l. — Pripravite se na skupščino! Pridite polnoštevilno!

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO V LJUTOMERU. Vsi člani upravnega, nadzornega odbora in gospodarskega odbora se vabijo, da se udeležijo skupne seje, ki se bo vršila v četrtek, dne 22. oktobra t. l. v Ljutomeru, s pričetkom ob pol 15. uri. — Seje se lahko udeležijo tudi ostalo članstvo.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJGRADEC ima svoj redni letni obični zbor v soboto, dne 24. oktobra ob 9. uri v narodni šoli v Slovenjgradu. Pred prehodom na dnevni red: objava pojasnil glede volitve po novih pravilih, vlaganje list in določitev volilnega odbora. — Dnevni red: 1. Otvoritev skupščine in situacijsko poročilo. — 2. Čitanje zapisnika. 3. Poročila odbora. 4. Volitve. 5. Proračun in članarina za leto 1936/37. 6. Slučajnosti. — Udeležba je obvezna za vse člane (-ice)!

Odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO SV. LENART V SLOV. GORICAH bo zborovalo dne 7. novembra 1936. ob pol 10. uri na drž. narodni šoli pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo in dopisi. 2. Poročila o banovinski in glavni skupščini. 3. Poročila društvenih funkcionarjev. 4. Poročila nadzornega odbora. 5. Nova pravila — poročila Košenina Vlado. 6. Volitve nove uprave, ob pol 12. uri. 7. Slučajnosti. — Kandidatne liste se bodo dobile pred zborovanjem pri t. č. predsedniku. Pred zborovanjem kratka seja uprave in nadzornega odbora točno ob pol 9. uri v konferenčni sobi. — Ker imajo pravico voliti le oni, ki so izpolnili svoje obveznosti napram društvu, naj skrbi vsak, da bo članarina v redu. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

—JUJ — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO zboruje in opravi redni letni obični zbor v soboto, 17. t. m., ob 8. uri zjutraj — kot običajno — v Zidanem mostu s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila funkcionarjev. 4. Revizijsko poročilo. 5. Proračun 1936./37. 6. Poročila o skupščinah. 7. Volitve (ob 10. uri). 8. Pedagoško predavanje (E. Vranc). 9. Slučajnosti. — Članstvu v vednost: 1. Prijavljanje in odjavljanje članstva je zelo neredno in s tem v zvezi je še bolj neredno plačevanje članarine, kot smo že opetovano poročali. Prosimo, da čitate s primerno pažnjo citate, ki jih priobčuje »Učiteljski tovariš« v zadnjih številkah! Posebno

še one, ki govore o disciplini in zavednosti. 2. Na letošnjem običnem zboru bodo volitve društvene uprave ter stanovskega razsodišča. Kandidatne liste, ki morajo biti podpisane od 1/2 polnopravnih članov (članarina!) sreske skupščine, naj bodo predložene predsedniku najkasneje pol ure pred volitvami, želeli pa je, da že do 8. ure dne 17. oktobra. Predpisane formulacije dostavi tajništvo interesentom (predlagateljem) takoj, čim za nje zaprosijo. (Podrobnosti glej v »U. T.«, št. 2.) Pridite na zbor polnoštevilno, da tako manifestirate za stanovski ponos! — Odbor.

Novosti na knjižnem trgu

—k Tovarš Ciril Pregelj iz Celja nam piše: Svojčas sem poslal na vse šole zbirko narodnih pesmi: Nageljčki, in sicer II. del za srednjo (3. in 4. šol. l.) ter III. del za višjo stopnjo (5. do 8. šol. l.), kar ustreza sedanjim višji narodni šoli. Mislim, da obe knjigi s pridom povsod uporabljajo, za kar so mi porok razna ustna in pismena priznanja iz vrst tovarišev. — Ko je pozneje prevzela Jugoslovenska knjigarna zalogo in natisnila novo izdajo II. in III. dela, je končno v njeni založbi tudi izšel I. del za nižjo stopnjo narodnih šol (1. in 2. šol. l.), ki je primeren tudi za otroška zabavišča. — Ta knjiga vsebuje 102 pesmi, rajev in iger, ki so z redkimi izjemami narodno gradivo, ki sem ga nabiral leta in leta. Kolikor vem, je ta I. del vse premalo znan (ker ga knjigarna ni razposlala šolam) in tako se goji marsikje baš na nižji stopnji petje, ki po besedilu in po napevu ni naše in tudi ne otroško. Lahko rečem, da je to doslej edina slovenska pesmarica, ki vsebuje izvirno, doslej še ne objavljeno narodno glasbeno folkloro, in sicer naše narodne otroške pesmi, kolikor jih je bilo še mogoče pred vojno zapisati in oteči. Danes iskati teh pesmi med narodom bi bilo bržkone zaman. Pri svojem delu me je krepko podpiral pokojni muzikolog dr. Stane Vurnik, ki mi je v svoji veliki skromnosti svoječasno zabil izreči mu javno zahvalo. — Čudim se, da se vsa leta (I. del je izšel l. 1928.) ni našel vsaj v tovariških vrstah nekdo, ki bi knjigo ocenil iz narodopisnega, pedagoško-didaktičnega in otroškopsihološkega vidika. Okolnost, da so doslej iz nje črpali že trije izdajatelji šol. knjig (Fleré: Moja prva knjiga, Kramolc: Pesmarica za nižje razrede srednjih šol, in Möderndorfer — njegova knjiga se baje tiska), govori dovolj jasno o njeni glasbeni in etnografski tehtnosti. — Ni sicer namen, delati reklamo za svoje delo, imam le iskreno željo, da bi zbirka, ki je plod večletnega truda, našla širši delokrog, kot ga je imela doslej.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FR. P. ZAJEC
izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toplomere, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ODDA SE

dvosobno stanovanje, najrajši upokojenemu učitelju, tik postaje Laverca, Daljna vas 33.

Zvezki

po vzorcu monopolskih zvezkov

V zalogi imamo šolske zvezke, ki popolnoma ustrezajo monopolnim zvezkom z napisanimi vzorci in ki se tudi še nadalje uporabljajo za domačo uporabo. Cena jim je znatno znižana tako, da se jih v čim večji meri lahko poslužite. Seznam teh zvezkov je v rubriki Učiteljske tiskarne Zvezke imata v zalogi

KNJIGARNA „UČITELJSKE TISKARNE“

v Ljubljani in njena podružnica v Mariboru

11. oktobra 1936. smo izgubili

tovarišico

Marto Mrak-Gradišarjevo

učiteljico v Starem trgu ob Kolpi

JUU sekcija za dravsko banovino v Ljubljani